

Jak se modlit

Rožnov, Střítež: 24.3.2019

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Ž 139, 1 – 12

Text: Mt 6, 5 – 8 *A když se modlíte, nebuďte jako pokrytci: ti se s oblibou modlí v synagógách a na nárožích, aby byli lidem na očích; amen pravím vám, už mají svou odměnu. Když se modlíš, vejdi do svého pokojíku, zavři za sebou dveře a modli se k svému Otci, který zůstává skryt; a tvůj Otec, který vidí, co je skryto, ti odplatí. Při modlitbě pak nemluvte naprázdno jako pohané; oni si myslí, že budou vyslyšeni pro množství svých slov. Nebuďte jako oni; vždyť váš Otec ví, co potřebujete, dříve než ho prosíte.*

Minulou neděli jsme přemýšleli nad Ježíšovými slovy o tom, jak prokazovat dobrodiní. Nyní Ježíš obrací pozornost na další projev zbožnosti, a to zrovna ten nejtypičtější. Ve většině světových náboženství totiž hraje významnou roli právě modlitba, jako způsob, kterým se vztahujeme k Bohu. Modlitbě učí věřící rodiče své děti od malička. Zde více než jinde platí, že děti se nejlépe učí nápodobou.

Jenže právě děti jsou zároveň velmi citlivé na to, když něco neděláme doopravdy. Jak dospívají, dovedou velmi dobře rozpoznat, co je jen hra a co bereme opravdu vážně. A už tady začíná problém, na který Ježíš poukazuje: Když se modlíte, nebuďte jako pokrytci. V řečtině je pokrytec totéž co herec v divadle. Přeneseme-li Ježíšova slova do rodinného kruhu, můžeme je aplikovat následovně: Když se modlíte s dětmi, nehrajte to na ně. Nebo ještě lépe: nemodlete se kvůli dětem ani modlitbu s nimi nežvatlejte. Jinak si dítě může myslet, že mluvíte k němu. Ale ani ten sebelepší pedagogický důvod nás neopravňuje měnit smysl a adresáta modlitby.

Posuňme se ale do světa dospělých. Právě takové prostředí předpokládá Ježíš. Nemyslím si, že by nám dnes hrozilo, že bychom očekávali od lidí obdiv kvůli modlitbám na veřejných místech či na nárožích a náměstích. Spíše počítáme s opačnou reakcí. Ježíš ovšem mluví o modlitbě v takové společnosti, která je přirozeně nábožen-ská a zbožnosti si cení. To možná odpovídá dnešní realitě v jiných církevních denomi-nacích, ale mám za to, že zrovna naše Českobratrská církev si na okázalou zbožnost moc nepotrpí. Nám v naší poněkud intelektuálské církvi hrozí dle mého soudu jiné nebezpečí, které ale spadá pod stejnou Ježíšovu kritiku. Můžeme totiž snadno zapo-menout, že ani veřejná modlitba ve veřejném bohoslužebném shromáždění nemá za adresáta veřejnost. V tomto případě jsou v největším pokušení paradoxně sami faráři a kazatelé, protože oni mají přímo za povinnost se modlit před lidmi. Občas se snaží v modlitbě dořici, co nestihli říct v rámci kázání, nebo se kuriózně pokouší Hospodinu dovysvětlit dogmatiku, třeba jak je to s tou jeho svatou Trojicí. Vrcholem pak je pří-mluvná modlitba suplující sborová oznámení, např.: „Prosíme tě, Hospodine o pože-hnání pro toho a toho bratra, který slaví příští úterý tolik a tolik let a prosíme tě, jestli by tam někdo z přítomných presbyterů nemohl zajít s blahopřáním.“

Takže, když se vrátím k Ježíšovi, jeho výrok, abychom se nemodlili před lidmi, neznamená zapovězení veřejných modliteb, ale jde o varování před pokušením zneužívat modlitbu k jiným účelům, než je skutečný rozhovor s Bohem. Ať už je to pokušení sebe prezentace, pokrytectví nebo pokušení poučovat lidi přes Pána Boha.

Kdo je v takovém pokušení, tomu Ježíš radí: „Když se modlíš, vejdi do svého pokojíku, zavři za sebou dveře a modli se k svému Otci, který zůstává skryt; a tvůj Otec, který vidí, co je skryto, ti odplatí.“

Tím ale Ježíšovy výtky k modlitebníkům nekončí. „Při modlitbě pak nemluvte naprázdno jako pohané; oni si myslí, že budou vyslyšeni pro množství svých slov.“ Na první poslech by se mohlo zdát, že si tu Ježíš protiče se svým podobenstvím o soudci a vdově, kde právě neodbytnost a vytrvalost v modlitbě vede k vyslyšení. Jenže vytrvalost v modlitbách je něco jiného než ukecanost. Už v knize Přísloví čteme, že mnohé mluvení nebývá bez hříchu, natož pak, když se uplatní v hovoru s Bohem. I starozákonní kniha Kazatel varuje: „Ústa spěšně neotvírej, neukvapuj se v srdci, když máš pronést slovo před Bohem; vždyť Bůh je v nebi a ty na zemi, tak ať jsou nemnohá tvá slova.“

Ježíš ale jako obvykle jde ještě dál a celé to překvapivě, ale vlastně logicky zdůvodní: „Vždyť váš Otec ví, co potřebujete, dříve než ho prosíte.“ To zní skoro, jakoby řekl: modlíte se zbytečně, protože Bůh stejně ví, co chcete říct. Ale to bychom Ježíše špatně interpretovali. On rozhodně nepokládá modlitbu za zbytečnou, pouze varuje před její jednostranností, před jejím zploštěním. Modlitba se nesmí stát samomluvou. Už konfirmanti se učí, že modlitba je rozhovor s Bohem. Jde o obousměrnou komunikaci. Modlíme se, abychom porozuměli tomu, co nám chce Bůh říci. Zpravidla čím více toho v modlitbě namluvíme, tím méně hledáme odpověď. Kdo zahrne Boha svou výřečností, ten ho, a možná i pro jistotu, vůbec nepouští ke slovu. A pochopitelně, že potom slyší jenom sebe a připadá mu, že Bůh nic neříká.

Před modlitbou je dobré si vzpomenout na 139 žalm, kde žalmista vyznává: „Ještě nemám slovo na jazyku, a ty, Hospodine, víš už všechno.“ Náš nebeský Otec nejen ví předem, co řekneme, ale skoro bych řekl: nezávisle na tom, co řekneme, on lépe než my ví, co potřebujeme. Proč se tedy modlit? Právě proto, že to, co potřebujeme, ví Hospodin, ale ne my. Proto se modlíme. Ne abychom přesvědčili Boha, nýbrž abychom se nechali přesvědčit. Abychom v modlitbě pochopili, co Bůh říká nebo také proč mlčí.

Je něco velmi hlubokého, když se o modlitbě mluví jako o ztišení. Bohužel často jsou právě slova: „Ztišme se k modlitbě“ pokynem ke zdlouhavému mluvení.

Závěrem budiž řečeno, že špatně by si Ježíšova slova vyložil ten, kdo by považoval modlitbu za něco zbytečného případně za něco, co patří jen do pokojíku a nelze to sdílet. Modlitba má mnoho různých podob. Ježíš neříká, že modlit se nemá smysl, ale naopak nás vyzývá, abychom se ke skutečnému smyslu modlitby vrátili. Varuje, abychom ji nezneužívali k jiným účelům, než k jakému je určena. Pak pro nás nebude modlitba křeč, pokrytectví ani pohanská samomluva. Bude pro nás přirozenou životní potřebou, konzultací na nejvyšších místech a skutečným obousměrným rozhovorem s naším Otcem, který je v nebesích.

Modlitba: *Pane, nauč nás modlit se. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Pane, v modlitbě odevzdáváme tvé milosti všechny své blízké i vzdálené, ty, s nimiž žijeme doma i ty, kteří jsou od nás daleko. Tvému milosrdenství předkládáme prosby za nemocné, za lidi v nemocnicích, ústavech, léčebnách, domovech pro seniory. Modlíme se za požehnání práce Diakonie. Prosíme za služebníky církve, presbytery, kazatele, pastorační pracovníky i za kostelníky a hospodáře. Prosíme za nové boboslovce, kteří by měli odvahu sloužit ti ve sborech. Ve svých modlitbách se přimlouváme za konkrétní lidi, kteří nám leží na srdci. Bratři a sestry, vložte nyní své konkrétní prosby do vlastní tiché modlitby. ...*